

Тровања детерцентима

проф. др Славица Вучинић, начелник Националног центра за контролу тровања ВМА

Опасан тренд код младих који пријављују Амерички центри за контролу тровања актуелан је последњих неколико година, а односи се на конзумирање пакетића са концентрованим детерцентом. Током 2017. године Америчка асоцијација центара за контролу тровања је регистровала преко 10.000 експозиција (експозиција је излагање, али ако се јаве симптоми и знаци то је тровање), а од почетка 2018. године већ 86 случајева тровања. У Националном центру за контролу тровања (НЦКТ) ВМА до сада није било оваквих тровања, премда се на годишњем нивоу медицински збрине око 15 случајева тровања детерцентима.

За разлику од мале деце, која ове разнобојне пакетиће са детерцентом задесно прегризу мислећи да је слаткиш и на тај начин дођу у контакт са њим, код тинејџера је ово постао бизаран тренд који схватају као изазов. Такозвани *Tide Pods Challenge*, сличан је ранијим опасним излагањима другим агенсима, физичким и хемијским агенсима (ледена вода, цимет) о којима су сазнавали преко масовних медија. Међу њима је и инхалација алкохола у циљу бржег изазивања ефекта. То довољно говори о двострукој улози интернета, која се везује и за нове психоактивне супстанце (синтетички канабиноиди, синтетички катинони и др.), које се на тај начин рекламирају, дистрибуирају и продају.

О опасностима које доноси двострука улога интернета говори и искуство НЦКТ ВМА у којем је у августу 2017. године лечена девојка која је користила татулу (лат. *Datura stramonium*) у циљу изазивања халуцинација. Ова биљка садржи атропин, хиосцијамин и скополамин, који имају антихолинергички ефекат. Након отпуста је своје „искуство“ поделила на интернету што је у року од недељу дана повезано са три нова случаја тровања истом биљком која има халуциногене ефекте, а пацијенти су наводили да су о томе сазнали баш из њеног прилога. Поред тога, јављали су нам се лекари из других здравствених центара са истим проблемом.

У највећем броју случајева клиничка слика тровања у случају ингестије прашкастих детерцената је блага са мучнином, повраћањем и проливастим столицама. Дуже излагање детерцентима је најчешће праћено знацима суве, испуцале коже и алергијом. Међутим, описују се и тежа тровања са иритацијом респираторног тракта, едемом плућа, комом, итд. То је пре свега последица различитог састава ових препарата, али и чињенице да се ради о висококонцентрованим облицима. Код сваког тровања у коме се користи више супстанци, поготово ако се ради о психотропним агенсима, клиничка слика може бити знатно тежа.

Поступак у случају излагања

У случају да доспе у очи, испирати очи водом током 15 минута. Ако се прогута - не изазивати повраћање, већ попрати једну до две чаше воде. Обратити се лекару или позвати Национални центар за контролу тровања ВМА.

Национални центар за контролу тровања ВМА је једина специјализована институција у земљи за превенцију, дијагностику и лечење акутних тровања различитим хемијским средствима. Опремљен је најсавременијим механичким вентилаторима и мониторинг системом за лечење пацијената са најтежим тровањима.

Ради 24 сата током целе године, а консултацију токсиколога је могуће добити и путем броја телефона 011 3608 440.

Центар је уједно информациона подршка свим здравственим установама у земљи у којима се збрињавају акутна тровања лакше до средње тешког степена. Такође, у НЦКТ се свакодневно обезбеђује високо специјализована консултативна подршка педијатријској служби у земљи. На годишњем нивоу обави се око 800 до 1000 консултација, од тога свакодневно макар једна везана за тровања у деце, код које су доминантна тровања лековима и кућном хемијом.

Учесталост тровања

У Клиници за ургентну и клиничку токсикологију Националног центра за контролу тровања Војномедицинске академије, сваке године се због тровања медицински збрине око 4500 пацијената, одраслих особа и деце старије од 14 година. Од тога преко 1250 тровања лековима, 190 тровања гасовима, око 80 тровања пестицидима, 78 тровања препаратима који се користе у домаћинству (око 15 са детерџентима, али се не ради о *Tide Pods*), око 400 тровања средствима злоупотребе итд.

У групи хоспитално лечених најчешћа су тровања лековима (>70%), кућном хемијом (8,5%), пестицидима (4%) и отровним биљкама, а у амбулантним условима се лече пацијенти са акутним тровањем алкохолом и лековима лакшег степена. Зими се региструје више тровања гасовима, а у кишним периодима пролећа и јесени - гљивама.